

सन २००८-०९ मध्ये विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत
केंद्र शासनाने मंजूर केलेला निधी खर्च
करण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : विकेंस-२००९/प्र.क्र.८४/का.१७
मंत्रालय, मुंबई.४०० ०३२
दिनांक:- २३ जून, २००९

- वाचा :-
- १) शासन पत्र , आदिवासी विकास विभाग क्रमांक जीओआय-२००८/
प्र.क्र.१५९/१३४/ का-१७, दिनांक ११ डिसेंबर, २००८.
 - २) भारत शासन, जनजातीय कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र
क्र.१४०२०/५(१३)/ २००८-एसजी-II, दिनांक १९.०२.२००९.
 - ३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्रमांक विकेंस-२००९/ प्र.क्र.८४/
का-१७, दिनांक २७ मार्च, २००९.

प्रस्तावना :- राज्य शासनाच्या दिनांक ११ डिसेंबर, २००८ च्या प्रस्तावास अनुसरून भारत सरकार,
जनजातीय कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी त्यांच्या दिनांक १९ फेब्रुवारी, २००९ च्या पत्राव्दारे
विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेखाली आदिवासी उपयोजना २००८-०९ साठी रुपये ४८.३० कोटी
एवढ्या अनुदानास मंजूरी दिली असून त्यापैकी पहिला हप्ता म्हणून रुपये २५.०० कोटी एवढी
रक्कम वितरीत केली आहे. सदर अनुदानापैकी दिनांक ३१ मार्च, २००९ पर्यंत रुपये ३०५.५६ लक्ष
एवढे अनुदान आहरित करण्यास आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांना
शासन निर्णय दिनांक २७ मार्च, २००९ अन्वये मंजूरी देण्यात आली असून केंद्र शासनाने वितरीत
केलेल्या रुपये २५००.०० लक्ष अनुदानापैकी रुपये २१९४.४४ लक्ष एवढी रक्कम खर्च करण्यास
अद्याप मान्यता द्यावयाची आहे.

मात्र सन २००९-१० मध्ये विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेसाठी रुपये १४३१.०० लक्ष एवढी
चारमाही तरतूद अर्थसंकल्पीत करण्यात आलेली आहे. तेव्हा सदर अर्थसंकल्पीत तरतूद लक्षात
घेऊन शिल्लक राहिलेल्या अनुदानापैकी रुपये १४३१.०० लक्ष एवढे अनुदान आहरित करण्याचा
प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :- शासन आता या निर्णयाद्वारे विशेष केंद्रीय सहाय्य योजनेतर्गत खाली दर्शविल्याप्रमाणे योजनांसाठी रुपये १४३१.०० लक्ष (रुपये चौदा कोटी एकतीस लक्ष फक्त) एवढा निधी आहरित करण्यास आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांना मंजूरी देत आहे :- (रुपये लाखात)

अ.क्र.	योजना	आहरित करावयाचा निधी
१	शहरातील नामवंत निवासी शाळांमध्ये आदिवासी विद्यार्थ्यांना शिक्षण देणे	२०१.४४
२	वॉटरशेड डेव्हलपमेंट (रुपये ०.१० प्रती हेक्टर) (महारोगी सेवा समिती, वरोरा, बायफ व अन्य नामांकित स्वयंसेवी संस्थांमार्फत)	५८४.००
३	बांबू क्राफ्ट प्रशिक्षण	३०.००
४	अगरबत्ती बनविण्याचे प्रशिक्षण व उत्पादन	२५.००
५	लाख गोळा करणे प्रशिक्षण व उत्पादन	२२०.००
६	एमएफपी (गौण वनोपज) नर्सरी उभारणे व आदिवासी शेतक-यांना रोपे वाटप	३३.००
७	बायफ (MITTRA) मार्फत फलोत्पादन व तत्संबंधी आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण	२२५.००
८	बायफ (MITTRA) मार्फत आश्रमशाळेच्या आवारात किचन गार्डन व स्ट्रॉबेरी नर्सरी उभारणे.	१००.००
९	बायफ (MITTRA) व अन्य नामांकित स्वयंसेवी संस्थांमार्फत हर्बल नर्सरी उभारणे	१२.५६
	एकूण	१४३१.००

२. वरील अ.क्र. १ येथील शहरातील नामवंत निवासी शाळांमध्ये आदिवासी विद्यार्थ्यांना शिक्षण देणे या योजनेच्या बाबतीत आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक हे संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना तसेच संबंधित नामांकित सैनिकी शाळा, नाशिक व सैनिक शाळा, नागपूर यांना निधी वितरीत करतील. योजनेचा तपशिल सोबत जोडण्यात आला आहे.

अ.क्र. २, ६, ७, ८ व ९ येथील योजना बायफ (MITTRA) व अन्य नामांकित संस्थांमार्फत राबवावयाच्या असून त्या योजनांच्या अंमलबजावणी संबंधित तपशिल स्वतंत्रपणे निर्गमित करण्यात येईल.

अ.क्र.३ येथील बांबू क्राफ्ट प्रशिक्षण, अ.क्र. ४ येथील अगरबत्ती बनविण्याचे प्रशिक्षण व उत्पादन व अ.क्र.५ येथील लाख गोळा करणे प्रशिक्षण व उत्पादन या योजनांचा निधी आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक यांनी वनविभागाच्या प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना तात्काळ B.D.S. द्वारा वितरीत करावा. सदर योजनांचा तपशिल सोबत जोडण्यात आला आहे.

३. प्रकरणाधिन रक्कम मागणी क्रमांक टी-५ मुख्यलेखाशिर्ष : २२२५- अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण - पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - ०२- अनुसूचित जमातीचे कल्याण - ७९६- जनजाती क्षेत्र उपयोजना-(०१)- जनजाती क्षेत्र उपयोजनांतर्गत योजना - विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना (०१) (४१) केंद्रीय सहाय्याची एकात्मिक योजना (२२२५ ३५५६) ३१, सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) या अर्थशिर्षाखाली सन २००९-१० च्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून आहरित करण्यात यावी.

४. हा शासन निर्णय राज्य शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २००९०५०२१३५०२७००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(सु.द.पडवल)
अवर सचिव

प्रति,

आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक (५ प्रती)

आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.

अवर सचिव, भारत सरकार, जनजातीय कार्य मंत्रालय, शास्त्री भवन, नवी दिल्ली,

सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, (प्रत्येकी २ प्रती)

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर

अपर प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर

महालेखापाल (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र १/२ मुंबई / नागपूर-२.

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२ मुंबई / नागपूर-२.

सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,

शालेय शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई. ३२

महसूल व वन विभाग, (का.फ-२) मंत्रालय, मुंबई-३२

वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव, आदिवासी विकास यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२

सह सचिव, आदिवासी विकास यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-३२

कक्ष अधिकारी (का-७, ९, १३, १४), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

संगणक समन्वयक, आदिवासी विकास विभाग (का-६), मंत्रालय, मुंबई.

निवड नस्ती. (का. १७) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्रमांक-विकेंस-२००९/प्र.क्र.८४/का.१७,

दिनांक २३ जून, २००९ सोबतचे परिशिष्ट

१	योजनेचे नाव	आदिवासी मुला-मुलींना दर्जेदार शिक्षण सुविधा उपलब्ध होणेसाठी नामांकित संस्थांच्या शाळेत प्रवेश देणे.
२	योजनेतील युनिट लाभार्थी संख्या	१००० लाभार्थी (मुले-मुली) मागील वर्षातील ८०० मुले-मुली व नव्याने इ.६वी मध्य दाखल होणारे २०० विद्यार्थी
३	योजनेचा गट	शैक्षणिक सुविधा पुरविणे.
४	योजनेसाठी होणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	प्रती लाभार्थी अंदाजित रुपये ५०,०००/- प्रमाणे एकूण १००० लाभार्थ्यांसाठी रुपये ५००.०० लक्ष निधी.
५	योजना राबविणारी यंत्रणा	संबंधीत प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.
६	नियंत्रक अधिकारी	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास.
७	योजनेचा उद्देश / हेतू	अतिदुर्गम व डोंगराळ भागातील आदिवासी उपयोजना क्षेत्रातील तसेच आदिवासी उपयोजना बाह्य क्षेत्रातील आदिवासी मुलांक किमान इयत्ता १ ली ते १० वी पर्यंत हमखास शिक्षणाची सुविधा उपलब्ध व्हावी यासाठी शासनामार्फत आश्रमशाळा समुह ही योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. त्यामुळे आजमितीस राज्यात ५३३ शासकीय व ५५४ अनुसूचित आश्रमशाळा अशा एकूण १०९७ निवासी आश्रमशाळा सुरू असल्यामुळे अनुक्रमे १८६३३५ व २००६८० अशा प्रतियोगी पद्धती ३८७०१५ आदिवासी विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची सुविधा उपलब्ध झालेली आहे. आजवर लाखो आदिवासी विद्यार्थ्यांनी या शाळांमध्ये शिक्षण घेतल्याने त्यांची शैक्षणिक, सामाजिक व आर्थिक प्रगती घडून आलेली आहे/ होत आहे. उपयोजना विद्यार्थ्यांना राहत्या गावापासून जवळच असलेल्या आश्रमशाळेतून मराठी माध्यमातून शिक्षण मिळते. आश्रमशाळेचे गांव व स्वतःचे गांव या पलिकडे विद्यार्थ्यांचा अन्य गांवाशी संपर्क येत नाही. आश्रमशाळांमध्ये केवळ अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी असल्याने इतर समाजाच्या विद्यार्थ्यांशी त्यांचा संबंध येत नाही. त्यामुळे आदिवासी विद्यार्थ्यांचा अपेक्षित असा व्यक्तिगत विकास होत नाही. त्यामुळे मुख्य प्रवाहात यशस्वी होण्यास अडचणी निर्माण होतात. निदान हुशार आदिवासी विद्यार्थ्यांना सर्व जाती-धर्मासाठी खुल्या असलेल्या शहरातील नामांकित शाळांमध्ये प्रवेश दिल्यास त्यांचा शैक्षणिक विकासाबरोबरच व्यक्तिमत्त्व विकासही होऊ शकतो. सदर शाळांमध्ये त्यांना मराठी, पुर्णतः इंग्रजी अथवा सेमी इंग्रजी

		<p>माध्यमातून शिक्षण उपलब्ध होऊ शकेल व त्यांचा सर्व जाती धर्माच्या विद्यार्थ्यांशी संबंध येवून त्यांच्यातील वैश्वगिक देवाण-घेवाण मुळे आदिवासी विद्यार्थ्यांची योग्य दिशेने प्रगती होऊ शकेल. यादृष्टीने सन २००७-०८ मध्ये प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त यांनी निवड केलेल्या इयत्ता ५ वी उत्तीर्ण झालेल्या आदिवासी मुला-मुलींना शहरातील नामांकित संस्थांचे शाळेत इयत्ता ६ वी करिता प्रवेश देण्यात आलेला आहे. सन २००८-०९ मध्ये सदर विद्यार्थ्यांना नैसर्गिक वर्गवाढीमुळे इयत्ता ७ वी मध्ये प्रवेश देण्यात आलेला आहे. या ७ वी मध्ये प्रवेशित विद्यार्थ्यांचा खर्च भागविणे तसेच सन २००८-०९ मध्ये नव्याने इयत्ता ६ वी मध्ये प्रवेश दिलेल्या २०० विद्यार्थ्यांवरील खर्च भागविणे. यामध्ये नामांकित सैनिकी शाळा, नाशिक व नागपूर यांचा समावेश आहे.</p>
८	योजनेची कार्यपद्धती	<p>आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक हे अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी मंजूर लाभार्थी लक्षाकडप्रमाणे निधी वितरीत करतील.</p> <p>सन २००७-०८ या वर्षात प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त, यांनी निवड केलेल्या नामांकित शिक्षण संस्थांचे शाळांमध्ये सन २००८-०९ मध्ये इयत्ता ६ वी चे वर्गात प्रवेश दिलेले व उत्तीर्ण झालेल्या मुला-मुलींना इयत्ता ७ वीच्या वर्गात प्रवेश देण्यात येईल. तसेच शासकीय आश्रमशाळांमधून सन २००८-०९ या शैक्षणिक वर्षामध्ये इयत्ता ५ वी उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांमधून विहीत कार्यपद्धतीचा अंवलंब करून प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त यांनी निवड केलेल्या विद्यार्थ्यांना इयत्ता ६ वी मध्ये प्रवेश देण्यात येईल. यामध्ये नामांकित सैनिकी शाळा, नाशिक व नागपूर यांचा समावेश आहे.</p>
९	योजनेचा कालावधी	१ वर्ष
१०	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>१. सन २००८-०९ या वर्षात प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त यांनी निवड केलेल्या नामांकित संस्थांचे शाळांमध्ये इयत्ता ६ वी च्या वर्गात प्रवेश दिलेले विद्यार्थी व उत्तीर्ण झालेल्या मुला-मुलींना इयत्ता ७ वी चे वर्गात प्रवेश देण्यात यावा.</p> <p>२. सदर योजनेचा लाभ नैसर्गिक वर्गवाढ झालेल्या मुलामुलींना देय राहील.</p> <p>३. प्रकल्प अधिकारी यांनी निवड केलेल्या संबंधित संस्थांचे शाळांना वेळोवेळी भेटी देऊन मुलांच्या शिक्षणाच्या प्रगतीची पाहणी करतील.</p>

४. सदर योजनेसाठी उपलब्ध झालेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र संबंधित संस्थेकडून प्रकल्प अधिकारी यांनी प्राप्त करून अपर आयुक्त यांना सादर करावे व त्याआधारे संबंधित अपर आयुक्त यांनी त्यांचे विभागासाठी सदर योजनेकरीता दिलेल्या निधीचे एकत्रित उपयोगित प्रमाणपत्र आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करावे.

५. आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी एकत्रित निधीचे उपयोगित प्रमाणपत्र शासनाकडे सादर करावे.

विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत राबवावयाची योजना-

१	योजनेचे नाव	आदिवासींना बांबूपासून विविध कलात्मक वस्तु बनविण्याचे प्रशिक्षण देणे.
२	योजनेतील युनिट लाभार्थी संख्या	३०० लाभार्थी कुटूंब (पश्चिम मेळघाट वन विभाग परतवाडा)
३	योजनेसाठी होणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	रुपये ०.१० लक्ष प्रती लाभार्थी याप्रमाणे एकूण ३०० लाभार्थ्यांसाठी रुपये ३०.०० लक्ष खर्च अपेक्षित.
४	योजना राबविणारा विभाग	वन विभाग.
५	योजना राबविणारी यंत्रणा	संबंधीत उपवनसंरक्षक हे संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांच्या सहकार्याने संपूर्ण बांबू केंद्र, लवादा, ता.धारणी या संस्थेच्या मदतीने योजना राबवतील व त्यावर पुर्ण देखरेख ठेवतील. तसेच संबंधीत प्रकल्प अधिकारी हे देखील प्रकल्पाची देखरेख करतील.
६	नियंत्रक अधिकारी (अंमलबजावणी बाबत)	संबंधीत मुख्य वनसंरक्षक.
७	वित्तीय नियंत्रण	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर किंवा त्यांच्याकडून प्राधिकृत केलेले अधिकारी.
८	योजनेचा उद्देश / हेतू	अमरावती वन वृत्तातील पश्चिम मेळघाट, परतवाडा या वन विभागात मुबलक प्रमाणात बांबू उपलब्ध आहे. सदर बांबूचा उपयोगात व्हॅल्यु अॅडीशन केल्यास बांबूपासून चांगले उत्पन्न मिळू शकेल व स्वयंरोजगार निर्माण होऊ शकतो. म्हणून बांबूपासून हस्तशिल्प, फर्निचर, गृहउपयोगी साहित्य व गृहनिर्माणचे प्रशिक्षण आदिवासी बंधु-भगिनींना देऊन स्वयंरोजगार उपलब्ध करून देणे व त्यांचे जीवनमान उंचावणे हा या योजनेचा मुख्य उद्देश आहे. आदिवासी लोकांना वरील बांबू प्रशिक्षण दिल्यास त्याचा उपयोग बांबूपासून विविध वस्तू तयार करण्यासाठी होऊ शकतो.जेणेकरून शेतीला पुरक असा जोडधंदा त्यांना उपलब्ध होईल, बांबूशेती करण्यासाठी जनजागृती निर्माण होईल, रोजगार निर्मितीवरून आदिवासी बांधवांचे स्थलांतर व कुपोषण थांबवण्यास मदत होईल. या सर्वांमुळे आदिवासी बंधु-भगिनींचे जीवनमान निश्चितपणे उंचावले जाईल. सदर प्रकल्पाबाबत व त्यातून तयार होणा-या मालाची प्रसिध्दी आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था

		/ स्वयंसेवी संस्था यांचे मार्फत भरविण्यात येणाऱ्या प्रदर्शनामध्ये करता येईल.
९	लाभार्थी निवड	पश्चिम मेळघाट वन विभाग परतवाडा या आदिवासी क्षेत्रातील १४६ गावांमधून ३०० लाभार्थ्यांची निवड उपवनसंरक्षक, संबंधीत वनसंरक्षण समिती व संबंधीत प्रकल्प अधिकारी यांच्याकडून केली जाईल. निवडलेल्या लाभार्थ्यांची यादी उपवनसंरक्षक हे मुख्य वनसंरक्षक तसेच संबंधीत अपर आयुक्त यांना सादर करतील.
१०	प्रशिक्षणाचे स्वरूप	निवडलेल्या ३०० लाभार्थ्यांना संपूर्ण बांबू केंद्र लवादा ता.धारणी येथे चार महिन्यांचे प्रशिक्षण देण्यात येईल.
११	लाभार्थ्यांची पात्रता	१) निवडलेल्या गावातील आदिवासी स्त्री-पुरुष, स्वयं बचत गट हे लाभार्थी राहतील. २) लाभार्थी निवड करीत असताना खालील प्रमाणे प्राधान्य क्रमाने लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी. - दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थी, आदिम जमाती, विधवा महिला, परित्यक्त्या, वृद्ध, अपांडग्रस्त व बेरोजगार युवक.
१२	योजनेची कार्यपद्धती	क) योजनेचा मंजूर निधी प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना आदिवासी विकास विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात येईल.(B.D S द्वारे) ख) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्याकडून सदर निधी संबंधीत उपवनसंरक्षक यांना वितरीत करतील व त्याची जाणीव संबंधीत मुख्य वन संरक्षक यांना करून देतील. ग) बांबू प्रशिक्षण संपूर्ण बांबू केंद्र लवादा, ता.धारणी या संस्थेकडून देण्यात येईल व प्रशिक्षणासाठी आवश्यक त्या अतिथी व्याख्यात्यांची व्यवस्थाही संस्थेकडून करण्यात येईल. घ) प्रशिक्षणाकरिता आवश्यक साहित्य, सॉ मटेरीयल उप वन संरक्षक व प्रशिक्षण संस्थेकडून उपलब्ध करण्यात येईल. च) संस्थेस प्रशिक्षणाचा खर्च तीन हप्त्यांमध्ये देण्यात येईल. पहिला हप्ता ३० टक्के राहील व तो प्रशिक्षण सुरु करतानाच अदा करण्यात येईल. दुसरा हप्ता ३० टक्के प्रशिक्षण सुरु झाल्यापासून दोन महिने पूर्ण

		<p>झाल्यानंतर देय राहील व प्रशिक्षण पुर्ण झाल्यानंतर तिसरा हप्ता ४० टक्के संस्थेस अदा करण्यात येईल.</p> <p>छ) संपूर्ण बांबू केंद्र लवादा, ता.धारणी या संस्थेच्या सहकार्याने तयार मालाचे प्रदर्शन व विक्री व्यवस्था केली जाईल.</p> <p>ज) प्रशिक्षण पुर्ण झाल्यावर संस्था व उपवनसंरक्षक यांचे स्वाक्षरीचे प्रमाणपत्र प्रशिक्षणार्थीना दिले जाईल.</p> <p>झ) प्रशिक्षण झाल्यानंतर प्रशिक्षित आदिवासी यांना स्वयंरोजगार निर्मिती करण्यासाठी लागतील तेवढे योग्य त्या बांबूचा पुरवठा उप वन संरक्षक स्थानिक स्तरावर व शासकिय दरान्वये करण्याची व्यवस्था करतील.</p> <p>ट) तयार मालाचे प्रदर्शन व विक्रीसाठी धारणी, परतवाडा, चिखलदरा व अमरावती येथे प्रदर्शन प्रशिक्षण संस्थेच्या मदतीने आयोजित करण्यात येतील.</p> <p>ठ) तसेच सदर प्रकल्पाबाबत व त्यातून तयार होणा-या मालाची प्रसिध्दी आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था / स्वयंसेवी संस्था यांचे मार्फत भरविण्यात येणा-या प्रदर्शनामध्ये करण्यात येईल.</p>
१३	योजनेचा कालावधी	१ वर्ष
१४	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>१. अर्जदार अनुसूचित जमातीचा व दारिद्र्य रेषेखालील असावा.</p> <p>२. कातकारी, कोलाम, माडीयागोंड या आदिम जमातीच्या लाभार्थ्यास प्राधान्य देण्यात यावे.</p> <p>३. लाभार्थी हा शक्यतो शिक्षित असावा.</p> <p>४. उपवनसंरक्षक हे लाभार्थी तसेच प्रशिक्षण देणारी संस्था यांच्यासोबत करारनामा करतील.</p> <p>५. प्रशिक्षणाच्या दरम्यान प्रती लाभार्थी रुपये १००००/- एवढे खर्च अनुज्ञेय राहील.</p> <p>६. योजनेच्या लक्षांकात फेरबदल करणे, योजना राबविण्याच्या कार्यपद्धतीत बदल करणे हे अधिकार संबंधीत मुख्य वनसंरक्षक व संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना संयुक्तरित्या राहिल.</p> <p>७. सदर प्रकल्पाबाबत मासिक प्रगती अहवाल व खर्चाची माहिती बाबतचा अहवाल उपवनसंरक्षक हे आपले वनसंरक्षक व प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक अहवालाची शहानिशा करून आपल्या अभिप्रायासह</p>

सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना पाठवतील. तसेच अहवालाची एक प्रत संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक आपल्या अभिप्रायाचा मासिक अहवाल आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नाशिक यांच्याकडे करतील आणि ते आपल्या अभिप्रायासह मासिक अहवाल सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.

८. प्रशिक्षण यशस्वीरित्या राबवून झाल्यानंतर दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र स्वाक्षांकित करून संबंधीत उपवनसंरक्षक हे वनसंरक्षक यांच्यामार्फत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील व ते त्याची प्रत सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना अंतर्गत राबवावयाची योजना -

१	योजनेचे नाव	आदिवासींना बाबुंपासून अगरबत्ती बनविण्याचे प्रशिक्षण देणे व उत्पादन करणे.																																																																		
२	योजनेतील युनिट लाभार्थी संख्या	चंद्रपूर जिल्ह्यातील दक्षिण वनवृत्तात मध्य चांदा वन विभागातील १०० लाभार्थी व सिरोंचा वन विभागातील ४० लाभार्थी असे एकूण १४० आदिवासी लाभार्थी.																																																																		
३	योजनेसाठी होणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	<p>रुपये २५.०० लक्ष खालीलप्रमाणे</p> <p>(अ) मध्य चांदा वन विभाग-१०० प्रशिक्षणार्थीसाठी येणारा खर्च</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th><th>खर्चाची बाब</th><th>अपेक्षित खर्च</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td><td>८x८ मी. आकाराचे एक टिन शेड बांधणे</td><td>१३०,०००</td></tr> <tr> <td>२</td><td>चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --८ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे</td><td>१००,०००</td></tr> <tr> <td>३</td><td>पाण्याची टाकी बांधणे</td><td>७५,०००</td></tr> <tr> <td>४</td><td>बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र-- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे</td><td>८०,०००</td></tr> <tr> <td>५</td><td>प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत</td><td>१,०२५,०००</td></tr> <tr> <td>६</td><td>प्रशिक्षण खर्च प्रती प्रशिक्षणार्थी रु.१०० प्रमाणे</td><td>१०,०००</td></tr> <tr> <td>७</td><td>विद्युत पुरवठा</td><td>४५,०००</td></tr> <tr> <td>८</td><td>व्यवस्थापन खर्च</td><td>१८०,०००</td></tr> <tr> <td>९</td><td>इतर खर्च</td><td>१२०,०००</td></tr> <tr> <td></td><td>एकूण</td><td>१,७८५,०००</td></tr> </tbody> </table> <p>(ब) सिरोंचा वन विभाग- ४० प्रशिक्षणार्थीसाठी येणारा खर्च</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th><th>खर्चाची बाब</th><th>अपेक्षित खर्च</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td><td>लहान आकाराचे एक टिन शेड बांधणे</td><td>५०,०००</td></tr> <tr> <td>२</td><td>चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --४ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे</td><td>५०,०००</td></tr> <tr> <td>३</td><td>पाण्याची टाकी बांधणे</td><td>२५,०००</td></tr> <tr> <td>४</td><td>बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे</td><td>३२,०००</td></tr> <tr> <td>५</td><td>प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत</td><td>४९४,०००</td></tr> <tr> <td>६</td><td>प्रशिक्षण खर्च प्रतिप्रशिक्षणार्थीरु.१००प्रमाणे</td><td>४,०००</td></tr> <tr> <td>७</td><td>विद्युत पुरवठा</td><td>२०,०००</td></tr> <tr> <td>८</td><td>व्यवस्थापन खर्च</td><td>६०,०००</td></tr> <tr> <td>९</td><td>इतर खर्च</td><td>६०,०००</td></tr> <tr> <td></td><td>एकूण</td><td>७१५,०००</td></tr> </tbody> </table> <p>एकूण (अ)+ (ब) = रु. २५०००००</p>	अ.क्र.	खर्चाची बाब	अपेक्षित खर्च	१	८x८ मी. आकाराचे एक टिन शेड बांधणे	१३०,०००	२	चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --८ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे	१००,०००	३	पाण्याची टाकी बांधणे	७५,०००	४	बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र-- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे	८०,०००	५	प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत	१,०२५,०००	६	प्रशिक्षण खर्च प्रती प्रशिक्षणार्थी रु.१०० प्रमाणे	१०,०००	७	विद्युत पुरवठा	४५,०००	८	व्यवस्थापन खर्च	१८०,०००	९	इतर खर्च	१२०,०००		एकूण	१,७८५,०००	अ.क्र.	खर्चाची बाब	अपेक्षित खर्च	१	लहान आकाराचे एक टिन शेड बांधणे	५०,०००	२	चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --४ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे	५०,०००	३	पाण्याची टाकी बांधणे	२५,०००	४	बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे	३२,०००	५	प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत	४९४,०००	६	प्रशिक्षण खर्च प्रतिप्रशिक्षणार्थीरु.१००प्रमाणे	४,०००	७	विद्युत पुरवठा	२०,०००	८	व्यवस्थापन खर्च	६०,०००	९	इतर खर्च	६०,०००		एकूण	७१५,०००
अ.क्र.	खर्चाची बाब	अपेक्षित खर्च																																																																		
१	८x८ मी. आकाराचे एक टिन शेड बांधणे	१३०,०००																																																																		
२	चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --८ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे	१००,०००																																																																		
३	पाण्याची टाकी बांधणे	७५,०००																																																																		
४	बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र-- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे	८०,०००																																																																		
५	प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत	१,०२५,०००																																																																		
६	प्रशिक्षण खर्च प्रती प्रशिक्षणार्थी रु.१०० प्रमाणे	१०,०००																																																																		
७	विद्युत पुरवठा	४५,०००																																																																		
८	व्यवस्थापन खर्च	१८०,०००																																																																		
९	इतर खर्च	१२०,०००																																																																		
	एकूण	१,७८५,०००																																																																		
अ.क्र.	खर्चाची बाब	अपेक्षित खर्च																																																																		
१	लहान आकाराचे एक टिन शेड बांधणे	५०,०००																																																																		
२	चक्री आरा यंत्र विकत घेणे --४ प्रती यंत्र रु. १२५००/- प्रमाणे	५०,०००																																																																		
३	पाण्याची टाकी बांधणे	२५,०००																																																																		
४	बांबूपासून अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे यंत्र- प्रती प्रशिक्षणार्थी २ यंत्रे प्रती यंत्र खर्च रु. ४००/- प्रमाणे	३२,०००																																																																		
५	प्रती बांबू रु. १५ प्रमाणे बांबूची किंमत	४९४,०००																																																																		
६	प्रशिक्षण खर्च प्रतिप्रशिक्षणार्थीरु.१००प्रमाणे	४,०००																																																																		
७	विद्युत पुरवठा	२०,०००																																																																		
८	व्यवस्थापन खर्च	६०,०००																																																																		
९	इतर खर्च	६०,०००																																																																		
	एकूण	७१५,०००																																																																		

४	योजना राबविणारा विभाग	वन विभाग.
५	योजना राबविणारी यंत्रणा	संबंधीत उपवनसंरक्षक (उपवनसंरक्षक, मध्य चांदा व उपवनसंरक्षक, सिरोंचा) हे संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी व संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती यांच्या माध्यमातून योजना राबवतील व त्यावर पूर्ण देखरेख ठेवतील. संबंधीत प्रकल्प अधिकारी हे देखील प्रकल्पाची देखरेख करतील.
६	नियंत्रक अधिकारी (अंमलबजावणी बाबत)	संबंधीत वनसंरक्षक (वनसंरक्षक दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त)
७	वित्तीय नियंत्रण	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर किंवा त्यांच्याकडून प्राधिकृत केलेले अधिकारी.
८	योजनेचा उद्देश / हेतू	राज्यातील दक्षिण चंद्रपूर भागातील मध्य चांदा व सिरोंचा विभागातील वन क्षेत्रात तसेच खाजगी परिसरात मुबलक प्रमाणात बांबू उपलब्ध असून त्याचा उपयोग करून अगरबत्ती काड्या तयार करण्यासाठी प्रशिक्षण देऊन नक्षलग्रस्त, दुर्गम भागातील १४० गरीब आदिवासी लाभार्थी कुटुंबियांना रोजगार उपलब्ध करून देण्याचा उद्देश सदर योजनेचा आहे. या प्रकल्पात प्रत्येक बांबूचे कट साईज आपल्या घरी नेऊन फावल्या वेळात अगरबत्तीच्या काड्या तयार करण्याचे काम आदिवासी करतील व त्यामुळे रोजगार निर्मिती होऊन त्यांना स्वयंनिर्भरता प्राप्त होईल.
९	लाभार्थी निवड	उपवनसंरक्षक व संबंधीत वनसंरक्षण समिती व संबंधीत प्रकल्प अधिकारी लाभार्थीची यादी तयार करून मंजूरी देतील व त्याची एक प्रत वनसंरक्षक दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांना सादर करतील. मध्य चांदा वनविभागातील विरुर वनपरिक्षेत्रात गोटा, कोष्टाळा व अन्नुर या गावातील आदिवासीमधून निवड करतील. तसेच सिरोंचा वन विभागातील कमलापुर वनपरिक्षेत्रातील निमलगूडम या गावातील आदिवासीमधून निवड करतील.
१०	लाभार्थीची पात्रता	१) निवडलेल्या गावातील आदिवासी स्त्री-पुरुष, स्वयं बचत गट हे लाभार्थी राहतील. २) लाभार्थी निवड करीत असताना खालील प्रमाणे प्राधान्य क्रमाने लाभार्थीची निवड करण्यात यावी. - दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थी, आदिम जमाती, विधवा महिला, परित्यक्त्या, वृद्ध, आपदग्रस्त व बेरोजगार युवक.
११	योजनेची कार्यपध्दती	क) योजनेचा मंजूर निधी प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना आदिवासी विकास विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात येईल. (B.D.S द्वारे)

		<p>ख) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांच्याकडून सदर निधी संबंधीत उपवनसंरक्षक यांना वितरीत करतील व त्याची जाणीव वनसंरक्षक, दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त यांना करून देतील.</p> <p>ग) प्रशिक्षण देण्यासाठी वनसंरक्षक, दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त यांच्या मार्गदर्शनाखाली उपवनसंरक्षक जागा उपलब्ध करतील.</p> <p>घ) प्रशिक्षकांची निवड संबंधीत उपवनसंरक्षक व संबंधीत प्रकल्प अधिकारी करतील व त्यांची यादी वन संरक्षक, दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांना मान्य असेल. प्रशिक्षक यांना सदर प्रकल्पबाबतचा चांगला अनुभव असणे आवश्यक राहिल.</p> <p>च) उपवनसंरक्षक हे दिलेल्या दरा अन्वये पाहिजे तेवढे योग्य बांबू लाभार्थींना वेळेवर उपलब्ध करून देण्यास मदत करतील.</p> <p>छ) उत्पादन सुरु झाल्यानंतर क्वालिटी कंट्रोल प्रशिक्षक यांच्याकडून उपसंरक्षक करवून घेतील.</p> <p>ज) तयार झालेल्या अगरबत्तीला बाजारपेठ उपलब्ध करण्यासाठी उप वनसंरक्षक मार्गदर्शन व मदत करतील. कर्नाटक राज्यातील गायत्री ट्रेडिंग कंपनी यांच्यासोबत तयार माल घेण्यासाठी करारनामा करण्यास मदत करतील. सदर कंपनीला क्वालिटी कंट्रोल मध्ये मदत करण्यास विनंती करतील.</p> <p>झ) सदर प्रकल्पामुळे आर्थिक स्थिती सुधारणेबाबत मुल्यमापन करण्याच्या हेतूने उत्पादन सुरु होण्यापुर्वी लाभार्थ्यांचे उत्पन्न किती होते व सदर प्रकल्पामुळे उत्पन्नात वाढ किती झाली याबाबतची नोंद संबंधीत उप वनसंरक्षक संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी व संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती यांच्या मदतीने ठेवतील.</p> <p>ट) लाभार्थी यांना मिळाल्या-या निव्वळ नफ्याच्या १०% रक्कम संबंधीत संयुक्त वन व्यवस्थापन समितीस मिळेल. संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती हया रकमेचा विनियोग प्राधान्याने गावातील खाजगी क्षेत्रावर बांबू रोपवन घेण्यासाठी करेल. रोपवन घेण्यासाठी होणारा खर्च वजा जाता उर्वरित रक्कम संयुक्त वनव्यवस्थापन समिती विहित पद्धती अनुसरून गावाच्या विकास कामांवर खर्च करेल.</p>
१२	योजनेचा कालावधी	१ वर्ष
१३	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>१. अर्जदार अनुसूचित जमातीचा व दारिद्र्य रेषेखालील असावा.</p> <p>२. कातकारी, कोलाम, माडीयागोंड या आदिम जमातीच्या लाभार्थ्यास प्राधान्य देण्यात यावे.</p>

३. लाभार्थी हा शक्यतो शिक्षित असावा.
४. उपवनसंरक्षक हे लाभार्थी सोबत करारनामा करतील.
५. प्रशिक्षणासाठी भोजन व निवासी व्यवस्था राहणार नाही. लाभार्थी दररोज प्रशिक्षणासाठी येतील व प्रशिक्षण घेऊन परत जातील. त्याप्रमाणे प्रशिक्षणाच्या जागेची निवड करावी.
६. योजनेच्या लक्षांकात फेरबदल करणे, योजना राबविण्याच्या कार्यपद्धतीत बदल करणे हे अधिकार वन संरक्षक, दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांना संयुक्तरित्या राहिल.
७. सदर प्रकल्पाबाबत मासिक प्रगती अहवाल व खर्चाची माहिती बाबतचा अहवाल उपवनसंरक्षक हे आपले वनसंरक्षक व प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक अहवालाची शहानिशा करून आपल्या अभिप्रायासह सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना पाठवतील. तसेच मासिक अहवालाची एक प्रत उपवनसंरक्षक व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांना सादर करतील व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक आपल्या अभिप्रायाचा मासिक अहवाल आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नाशिक यांच्याकडे करतील आणि ते आपल्या अभिप्रायासह अहवाल सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.
८. प्रशिक्षण यशस्वीरित्या राबवून झाल्यानंतर दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र स्वाक्षांकित करून उपवनसंरक्षक हे वनसंरक्षक दक्षिण चंद्रपूर वनवृत्त यांच्यामार्फत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील व ते त्याची प्रत सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.

विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत राबवावयाची योजना-

१	योजनेचे नाव	आदिवासी कुटुंबांना लाख उत्पादन, गोळा करणे व त्याचे व्यवस्थापन करणे याबाबत प्रशिक्षण.																																	
२	योजनेतील युनिट लाभार्थी संख्या	<p>११,००० लाभार्थी खालील तपशिलाप्रमाणे</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th><th>वन विभाग</th><th>लाभार्थीची संख्या</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td>१</td><td>गोंदिया</td><td>२०००</td></tr> <tr><td>२</td><td>गडचिरोली</td><td>२०००</td></tr> <tr><td>३</td><td>यवतमाळ</td><td>२०००</td></tr> <tr><td>४</td><td>पांढरकवडा</td><td>१०००</td></tr> <tr><td>५</td><td>अमरावती</td><td>१०००</td></tr> <tr><td>६</td><td>मेवासी</td><td>५००</td></tr> <tr><td>७</td><td>धुळे</td><td>५००</td></tr> <tr><td>८</td><td>चंद्रपूर</td><td>१०००</td></tr> <tr><td>९</td><td>यावल</td><td>१०००</td></tr> <tr> <td></td><td>एकूण</td><td>११,०००</td></tr> </tbody> </table>	अ.क्र.	वन विभाग	लाभार्थीची संख्या	१	गोंदिया	२०००	२	गडचिरोली	२०००	३	यवतमाळ	२०००	४	पांढरकवडा	१०००	५	अमरावती	१०००	६	मेवासी	५००	७	धुळे	५००	८	चंद्रपूर	१०००	९	यावल	१०००		एकूण	११,०००
अ.क्र.	वन विभाग	लाभार्थीची संख्या																																	
१	गोंदिया	२०००																																	
२	गडचिरोली	२०००																																	
३	यवतमाळ	२०००																																	
४	पांढरकवडा	१०००																																	
५	अमरावती	१०००																																	
६	मेवासी	५००																																	
७	धुळे	५००																																	
८	चंद्रपूर	१०००																																	
९	यावल	१०००																																	
	एकूण	११,०००																																	
३	योजनेसाठी होणा-या खर्चाचे अंदाजपत्रक	प्रती लाभार्थी रुपये २,०००/- प्रमाणे एकूण ११००० लाभार्थ्यांसाठी रुपये २२०.०० लक्ष खर्च अपेक्षित असून त्याबाबतचे विवरणपत्र-२ सोबत जोडले आहे.																																	
४	योजना राबविणारा विभाग	वन विभाग.																																	
५	योजना राबविणारी यंत्रणा	संबंधीत उपवनसंरक्षक हे संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी योजना राबवतील व त्यावर पुर्ण देखरेख ठेवतील. संबंधीत प्रकल्प अधिकारी हे देखील प्रकल्पाची देखरेख करतील.																																	
६	नियंत्रक अधिकारी (अंमलबजावणी बाबत)	संबंधीत मुख्य वनसंरक्षक / वन संरक्षक.																																	
७	वित्तीय नियंत्रण	प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर किंवा त्यांच्याकडून प्राधिकृत केलेले अधिकारी.																																	
८	योजनेचा उद्देश / हेतू	अनुसूचित जमातीच्या व्यक्तींना शाश्वत उत्पन्नाचे साधन उपलब्ध व्हावे म्हणून वन क्षेत्राशी संबंधीत उद्योग प्रस्थापित करण्यासाठी लाख शेतीबाबत आदिवासी लाभार्थ्यांना प्रशिक्षण देणे.																																	
९	लाभार्थी निवड	गोंदिया, गडचिरोली, यवतमाळ, पांढरकवडा, अमरावती, मेवासी, धुळे, चंद्रपूर व यावल या वन विभागातील अ.क्र.२ येथे दर्शविल्याप्रमाणे ११००० लाभार्थ्यांची निवड. संबंधीत उपवनसंरक्षक, संयुक्त वन व्यवस्थापन समिती व																																	

		संबंधीत प्रकल्प अधिकारी, करतील. निवडलेल्या लाभार्थ्यांची यादी माहितीसाठी संबंधीत मुख्य वन संरक्षक / वनसंरक्षक तसेच संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्याकडे सादर करतील.
१०	लाभार्थ्यांची पात्रता	१) निवडलेल्या गावातील आदिवासी स्त्री-पुरुष, स्वयं बचत गट हे लाभार्थी राहतील. २) लाभार्थी निवड करीत असताना खालील प्रमाणे प्राधान्य क्रमाने लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी. - दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थी, आदिम जमाती, विधवा महिला, परित्यक्त्या, वृद्ध, आपदग्रस्त व बेरोजगार युवक. ३) निवड करीत असताना पात्र कुटुंबातून कमीत कमी एक लाभार्थी असावा.
११	योजनेची कार्यपद्धती	क) योजनेचा मंजूर निधी प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना आदिवासी विकास विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात येईल.(B.D.S द्वारे) ख) प्रधान मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर यांच्याकडून सदर निधी संबंधीत उपवनसंरक्षक यांना वितरीत करण्यात येईल व त्याची जाणीव संबंधीत वनसंरक्षकांना देण्यात येईल. ग) लाभार्थींना प्रशिक्षण व उत्पादनासाठी तांत्रिक मार्गदर्शन यासाठी सोशल ॲक्शन फॉर रुरल डेव्हलपमेंट/ कृषि विज्ञान केंद्र, हिवरा, गोंदिया अशा मान्यताप्राप्त संस्थांची निवड संबंधीत उप वनसंरक्षक, प्रकल्प अधिकारी हे करतील. घ) प्रशिक्षण देण्यासाठी संबंधीत वनसंरक्षक यांच्या मार्गदर्शनाखाली संबंधीत उप वनसंरक्षक जागा उपलब्ध करतील. च) उत्पादित होणारी लाख विक्रीसाठी प्रक्रिया केंद्राशी संबंधीत उप वनसंरक्षक करार करण्यास मदत करतील. छ) सदर प्रकल्पामुळे आर्थिक स्थिती सुधारणेबाबत मुल्यमापन करण्याच्या हेतूने उत्पादन सुरु होण्यापुर्वी लाभार्थ्यांचे उत्पन्न किती होते व सदर प्रकल्पामुळे उत्पन्नात वाढ किती झाली याबाबतची नोंद संबंधीत उप वनसंरक्षक संबंधीत वनपरिक्षेत्र अधिकारी यांच्या मदतीने ठेवतील.

१२	योजनेचा कालावधी	१ वर्ष
१३	योजनेच्या अटी व शर्ती	<p>१. लाभार्थी अनुसूचित जमातीचा व दारिद्र्य रेषेखालील असावा.</p> <p>२. आदिम जमाती, विधवा, परित्यक्ता महिला, आपदग्रस्त यांना प्राधान्य देण्यात यावे.</p> <p>३. लाभार्थी हा शक्यतो शिक्षित असावा.</p> <p>४. उप वनसंरक्षक हे लाभार्थी तसेच प्रशिक्षण देणारी संस्था यांच्यासोबत करारनामा करतील.</p> <p>५. योजनेच्या लक्षांकात फेरबदल करणे, योजना राबविण्याच्या कार्यपद्धतीत बदल करणे हे अधिकार संबंधीत वन संरक्षक व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नागपूर यांना संयुक्तरित्या राहिल.</p> <p>६. सदर प्रकल्पाबाबत मासिक प्रगती अहवाल व खर्चाची माहिती बाबतचा अहवाल उप वनसंरक्षक हे आपले वनसंरक्षक व प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक अहवालाची शहानिशा करून आपल्या अभिप्रायासह सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना पाठवतील. तसेच अहवालाची एक प्रत संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना सादर करतील व संबंधीत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास आपल्या अभिप्रायाचा अहवाल आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य नाशिक यांच्याकडे करतील आणि ते आपल्या अभिप्रायासह मासिक अहवाल सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.</p> <p>७. प्रशिक्षण यशस्वीरित्या राबवून झाल्यानंतर दिलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र स्वाक्षांकित करून संबंधीत उपवनसंरक्षक हे वनसंरक्षक यांच्यामार्फत प्रधान मुख्य वनसंरक्षक महाराष्ट्र राज्य, नागपूर यांना सादर करतील व ते त्याची प्रत सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांना सादर करतील.</p> <p>९. लाख संकलन केंद्राच्या ठिकाणी "एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पा मार्फत अनुसूचित जमातींसाठी योजना सन २००९-१०" असा फलक लाभार्थ्याने लावणे आवश्यक राहिल.</p>